

PRESENTACIÓ

El normal desenvolupament de l'ASSOCIACIÓ ARQUEOLÒGICA DE GIRONA, ha fet possible que, com a President actual de la Institució, càrrec no per estatutari menys merescut, i com a testimoni privilegiat de la seva gestació i darrer desenvolupament, segons és costum en els col·lectius socials, hagi de fer la presentació d'aquest llibre a tots aquells als que, com a patrocinadors, socis o associats, col·laboradors, simpatitzants o simples lectors, va dirigit, fent un resum del contingut, agraïnt als col·laboradors i donant un cop d'ull al que pot ser el futur de l'Associació.

Començaré dient que l'Associació es va gestar amb la intenció d'un reduït grup d'amics, units per l'afició als temes arqueològics i amb el propòsit d'investigar, promoure, aprofundir i difondre l'arqueologia de les Comarques de Girona, coordinant al mateix temps les actuacions de grups locals dispersos en la seva geografia, amb la finalitat d'organitzar i unir esforços, localitzar, delimitar i protegir els jaciments i les troballes, i donar a conèixer els resultats obtinguts, amb una clara referència als prehistòrics, dels que la nostra meravellosa província, rica en cultures històriques i

protohistòriques, per haver estat una de les portes d'accés a la Península Ibèrica, estava gairebé mancada.

Aquest llibre pretén ser el recull de les activitats dudes a terme pels seus membres durant els darrers 25 anys, de manera que a l'hora que deixa constància de les seves múltiples actuacions, suposa un petit homenatge de reconeixement a tots els que, d'una manera o altra, han fet possible l'acompliment dels seus objectius i el de les seves noces d'argent amb l'arqueologia, la qual cosa, per a una associació com la nostra, sense gairebé més ajudes que les dels seus socis i simpatitzants, sembla no tan sols important, sinó

obligatòria per raons de justícia i necessària, per tal que, per qui tingui interès, es puguin conèixer els treballs i els resultats obtinguts, doncs moltes vegades, aquests resultats només són coneguts per un reduït nombre de persones que ni tan sols es pregunten com ni perquè han estat obtinguts, ni l'esforç que van suposar.

La nostra Associació es va constituir oficialment, segons la seva Acta Fundacional, la tarda del dia 2 de desembre de 1972, batejada com ASSOCIACIÓ ARQUEOLÒGICA DE LA PROVÍNCIA DE GIRONA. Per començar puc dir que, si bé l'activitat coordinadora provincial que li vam atribuir en el seu origen va tenir un impor-

EL PROFESSOR HENRY DE LUMLEY, A QUI TANT DEU LA NOSTRA ENTITAT, PER LA SEVA COL·LABORACIÓ CIENTÍFICA. INAUGURACIÓ DEL MUSEU DE TALTEHÜLL, EL JULIOL DE 1979.

tant desenvolupament inicial que va culminar amb la gran exposició de peces de diversos jaciments locals i comarcals de les comarques, muntada a "La Fontana d'Or", sota la Presidència d'Honor de S.M. La Reina Sofia i el Patrocini de la Diputació de Girona, amb motiu del IX Congrés Internacional de Ciències Prehistòriques i Protohistòriques que es va celebrar a Niza l'any 1977 i a la que van assistir com a congressistes convidats, els més famosos arqueòlegs i historiadors de tot el món. El catàleg editat amb el títol: "El Paleolític a les Comarques Gironines" va esdevenir text referencial de les nostres activitats i acta de constància del fet de l'existència del paleolític inferior a Girona.

Si com he dit la corrent coordinadora no va quallar en el desenvolupament posterior de l'Entitat, cal dir que l'activitat de prospecció, en l'ample camp de les Comarques, especialment en el Gironès, La Selva i el Montgrí, va suposar per a la Prehistòria el descobriment i la investigació d'un gran nombre de jaciments que, per la seva transcendència, han merescut ser citats i exposats mitjançant les seves peces, en les magnifiques exposicions sobre les més antigues

cultures humanes d'Europa, celebrades a París i Roma pel Museu de l'Home, de la primera i que van atribuir a Girona el lloc que arqueològicament li corresponia en la localització i datació de poblements i cultures desconeguts i ignorats fins aleshores en aquestes terres, posant de manifest l'antiguitat real dels seus primers pobladors i les cultures del paleolític inferior, retardant la història de la humanitat a Catalunya en uns 500.000 anys, més en consonància amb els descobriments de Tautavel, o els recents d'Atapuerca, amb els que constitueixen els registres més antics dels poblements i cultures peninsulars i que, de la nostra part culminarien amb la publicació de "La Catalunya Paleolítica", ben coneguda per tots.

Aquesta va ser, sens dubte, la més espectacular de les dades a terme per l'Associació, però indubtablement no va ser l'única.

L'entusiasme inicial i primerenc dels socis ens va portar a organitzar i donar conferències sobre arqueologia i prehistòria en diversos llocs i ocasions, oferir cursets audiovisuals sobre art i arqueologia, exposicions divulgatives, com la celebrada a la Sala Fidel Aguilar, dirigida a les esco-

les amb el suport de "La Caixa", o la de les Fires de St. Narcís en ple final amb les corresponents pluges.

Dins d'aquesta activitat divulgativa, es va muntar una secció dedicada a l'organització d'excursions i visites mensuals a llocs i exposicions importants pels seus monuments, història i art, així com una altra anual, més llarga, a les quals es fa referència en una altra part d'aquest llibre. Hem estat ben rebuts a tots els llocs a on hem anat, i agraïm a tots els que ens van facilitar aquesta activitat la seva ajuda i acollida.

He volgut deixar per al final de les nostres activitats històriques, la de les excavacions, entre les que cal destacar les del Puig d'en Roca, la Pedra Dreta i la de l'Arbreda. Aquesta darrera va suposar l'adquisició per la Diputació Provincial, del jaciment en greu perill de desaparició per la pressió urbanística i la qualitat de idíl·lic del seu paisatge, que ha permès salvaguardar en part, si més no, per a la posteritat, tan important testimoni del passat, encara que sigui vestit de parc temàtic.

Sento veritable angúnia al constatar que moltes d'aquestes activitats enunciades, són en l'actualitat impossibles d'intentar i menys de dur a terme per simples

aficionats com vam ser, som i serem, els socis de la nostra Entitat durant aquests 25 anys que celebrem.

Passant al capítol d'agraïments, encara que entenent que no puc citar a tots els que, de tot cor desitjaria, a causa del limitat espai d'aquesta presentació, com no fer-ho amb el Doctor Josep Ma Coromines Planelles que, sens dubte va ser el motor impulsor en l'ànim dels que posteriorment vam generar la idea de l'Associació, mitjançant el seu apassionament per la Prehistòria, que va transmetre a través del curset impartit en el Museu Arqueològic de Banyoles, del que va ser conservador i dels seus llibres sobre els jaciments del Reclau Viver i la Bora Gran d'en Carreras, en l'entusiasme posterior dels assistents al curset. O a un Miquel Oliva i Prat, "factotum" en aquella època de tot el que tenia relació amb la cultura o la història de les nostres comarques com a Delegat de Belles Arts, conservador del Museu de St. Pere de Galligans i Cap del Departament d'Arqueologia de la Diputació de Girona, que des dels principis, va rebre i recolzar quantes iniciatives es van proposar, fent possible i fructíferes les activitats de la institució.

Menció a part i igualment inexcusable mereix per la seva qualitat científica i humana, el Dr. Henry De Lumley, catedràtic i director d'excavacions com Marsella o la Cova de l'Aragó, conservador en el Museu de l'Home, que va ser avalista de les nostres inquietuds i defensor internacional dels resultats obtinguts. Gràcies a la seva ajuda, sempre incondicional i desinteressada, l'Associació va traspasar les seves fronteres provincials, i fins i tot originàriament provincianes, per volar, amb la naturalitat que dona la seva seguretat, pels cels d'Europa.

No seria just deixar de recordar en aquesta oportunitat als Presidents que m'han precedit. Al Doctor Miquel Verdager i Illa, extraordinari en l'ús del timó de la recent botada nau i formidable «public relations» per a l'Associació en els seus primers anys, o al també Doctor Joaquim Vidal i Jubert, sempre disponible i disposat a quantes gestions foren necessàries durant el seu mandat, mentre el va acompanyar la salut.

Però tampoc ho seria no citar a les autèntiques columnes que s'ha recolzat l'estructura social, tal com és avui, tant en la vessant científica, on seria imperdonable no fer-

ho amb En Francesc Reixach i Cabratosa, veritable erudit i gestor incansable fins al darrer dia, En Francesc Riuró, mestre i company dels mestres de l'arqueologia com el propi Dr. Pericot i tants d'altres, o En Josep Canal, autèntica ànima mater de l'Associació i investigador incansable, no tan sols de la prehistòria sinó del fenomen remença o de la reconstrucció històrica dels antics plans de Girona, Eudald Carbonell, membre destacat des d'abans d'acabar com a estudiant, la seva avui brillant carrera, i des de la vessant social, imprescindibles en la seva activitat i amiatat entre els que no em resisteixo a citar a l'Enric Jiménez, Santi Serra, Joan Abad, Miquel Guardiola, Gabriel Mezquida Miquel Canal i tants i tants altres, els noms dels quals apareixen a la llista de socis tan ben portada, com la resta de les indispensables i esgotadores tasques administratives, per la insubstituïble i mai suficientment valorada Conxita Roca.

Capítol apart requereixen les institucions, començant per l'Excel·lentíssima Diputació Provincial, amb la qual l'Associació ha mantingut sempre una cordialíssima relació mitjançant els seus Presidents i

Ponents de Cultura, alguns dels quals ja no hi són, per desgràcia entre nosaltres, i l'ajuda de la qual especialment per a les nostres publicacions, ha estat determinant.

A l'Excel·lentíssim Ajuntament de Girona que sota la Presidència d'en Joaquim Nadal ens va atorgar el seu Premi Athenea fent-nos una mica profetes a la nostra terra.

A La Caixa de Pensions, a l'entitat Torras Domènech S.A., avui Aconda Paper i a Danone pel seu suport en múltiples ocasions.

Finalment, he d'agrair també a tots i cadascun dels nostres socis, alguns dels quals, per llei de vida o per raons personals, ens van deixar al llarg del camí. A tots he d'agrair la seva fidelitat, el seu entusiasme i el seu recolzament en el convenciment i la seguretat que sense ells l'Associació mai hauria pogut arribar a aquests 25 anys amb l'ex-

cutòria que avui pot presumir, a través del procel·lós mar del temps i de l'economia, amb una especial referència a aquells que mai s'han destacat per la seva generositat i disponibilitat, entre els que no vull oblidar a la Sra. Rosa Luis de Pera, al Sr. Eloi Prat, poeta o al plorat Josep Marcó i Dachs.

Tan sols em resta demanar expressament, perdó a quants, havent posat el seu esforç al llarg d'aquests darrers 25 anys, no hagin estat citats expressament en aquest llibre. Tan sols l'oblit no intencionat i, per tant no imputable, per haver-los esborrat del lloc que la seva aportació reclama, mai del lloc que l'agraïment i l'afecte més sincer els guarda al cor.

Com ja he dit abans, he de fer també una referència al futur de l'Associació i això em posa davant una cruïlla de sentiments i inquietuds.

D'una banda, puc alegrar-me amb tots els que ens valoren positivament i avançar que una part important dels nostres projectes s'acabaran si bé no exactament com els vàrem planejar, sí d'una manera que possiblement excedeix les nostres pròpies possibilitats.

Un d'aquells projectes va ser deixar constància del fet dels nostres descobriments sobre els jaciments del Paleolític Inferior i de l'antiguitat del poblament humà a Catalunya. Doncs bé, l'Ajuntament de Girona, en la persona del seu Alcalde Joaquim Nadal, va acollir amb interès la proposta d'erigir un monument, precisament en el lloc dels descobriments, el Puig d'en Roca, que constati l'homenatge de la ciutat als primers pobladors humans coneguts pels seus vestigis que van triar el lloc que continuem habitant, amb el reconeixement.

JOAQUIM VIDAL I JUBERT.

PENÚLTIM PRESIDENT DE LA NOSTRA ENTITAT.

ment dels components de l'Associació que ho van desvelar i transmetre a la posteritat.

També vam projectar la realització d'una exposició, el més àmplia i didàctica possible, que divulgues els descobriments i interpretacions més recents de la prehistòria entre el gran públic, fins i tot vam traçar les directrius que hauria de tenir, pensant-la itinerant, interactiva i adaptada als llocs d'exposició i la vam proposar a la Fundació "La Caixa", la qual, no tan sols va acollir amb el màxim interès la idea sinó que ha decidit desenvolupar-la integrant-la en la realització del Museu de la Ciència que és sens dubte més del que podríem somiar.

D'altra banda però, m'envaeix una certa inseguretat, una certa por mirant al futur, i és que donat que les associacions no són altra cosa que la suma dels seus membres, la mitjana d'edat dels nostres socis s'eleva paulatinament, el nombre total disminueix de mica en mica i això constitueix un perill per a la nostra continuïtat funcional i econòmica.

Jo ja sé quina seria la forma d'invertir aquesta tendència, perquè es reproduïx en totes les excavacions i prospeccions de les que hi ha ressenya documental. La

solució consisteix a sembrar l'entusiasme en els col·laboradors i buscar-los en les noves generacions, fer-los veure, tocar, descobrir i excavar jaciments, trobar noves peces, reconstruir i interpretar les cultures del passat i identificar-se amb elles. El virus de "l'entusiasme prehistòric" és tan fort que, des dels empleats que van excavar Troia o el Valls Funeraris de l'Antic Egipte, fins els pagesos francesos de la "guerra dels mamuts", tothom acaba contagiats d'ell, inclosos els propis directors de les excavacions. Per desgràcia, "l'assèsia" que envolta avui la ciència multidisciplinària que s'ha convertit l'arqueologia fa als responsables de la mateixa excloure als "amateurs" a les tenebres exteriors, fent cada vegada més difícil la seva propagació i accés a les noves generacions de joves aficionats.

Crec que això no tan sols ha de ser així, sinó que és el repte més gran de l'arqueologia actual i en aquest sentit, m'agrada acabar amb unes paraules dites per SM el Rei Joan Carles I, l'any 1977 davant les Reials Acadèmies que formen l'Institut de Espanya. Va instar a les institucions públiques a la "creació d'un clima social que ens faci sentir a tots com a pròpia la

tasca de la conservació del Patrimoni Cultural, afegint que l'esforç d'aquelles ha de ser completat amb les iniciatives privades".

Crec que l'Associació Arqueològica que represento és un bon exemple del que pot ser la col·laboració entre la ciència oficial i l'aportació dels afeccionats.

Des d'aquestes ratlles, recull del nostre passat, vull oferir l'Associació als joves i als que, malgrat que ja no ho siguin tant, encara conserven l'entusiasme de la joventut i l'afecció per l'arqueologia. Les seves portes romandran sempre obertes per ells i tots seran benvinguts.

Res més. Moltes felicitats pels primers 25 anys!

José Ma de Bedoya O'Neale